

De basisopleiding van het basiskader van de politie
Een vergelijkend onderzoek in verschillende Europese landen

De basisopleiding van het basiskader van de politie.

Een verkennend onderzoek in verschillende Europese landen.

Intro

Hogeschool- en universiteitsstudenten kunnen stage lopen bij het CPS. Zij worden, rekening houdend met hun opleiding, ingezet in de reguliere werking van het centrum. In overleg met de student en hun opleidingsinstelling wordt een verdiepende stageopdracht afgesproken. Dit document is daar een voorbeeld van. De begeleiding van de stagiair(es) gebeurt door het personeel en medewerkers van het CPS.

Voor dit onderzoek werd heel verdienstelijk werk verricht door Niene Copman die een belangrijke rol speelde bij het aanmaken van de vragenlijst, instond voor de verzameling van de ingewonnen informatie en de verwerking ervan in tabellen met toelichting. Zij liep haar stage bij het CPS tijdens haar opleiding in de criminologische wetenschappen aan de universiteit Gent.

Bij de redactie van de onderzoeksresultaten werd bijzondere aandacht besteed aan de betekenis ervan voor het Belgische politieonderwijs.

Van deze tekst is eveneens voorzien in een Engelstalige versie. Preet Kaur Kambo, die haar stage liep bij het CPS tijdens haar opleiding 'Bachelor Office Management - Business & Languages' aan de Artevelde Hogeschool in Gent stond in voor de totstandkoming van deze Engelstalige versie. Een oprechte dank hiervoor.

De leiding en de eindredactie van het onderzoek gebeurde door Marc Bloeyaert.

De voorzitter en de leden van het dagelijks bestuur van het CPS namen kennis van het onderzoek en gaven hun goedkeuring aan de verspreiding ervan.

Oktober 2021

De basisopleiding van het basiskader van de politie.

Een verkennend onderzoek in verschillende Europese landen.

1. Situering

1.1. Het CPS

1.2. Verkennend en voorlopig

1.3. Methodologie

1.4. Beperkingen van de bevraging

2. Samenvatting van de bevraging met aandacht voor de positionering van het Belgisch politieonderwijs

2.1. De regelgeving, voorgedijoverheid, aansturing en beheer van het politieonderwijs

2.2. De relatie politieopleiding – politieorganisatie

2.3. De relatie tussen het politieonderwijs, het regulier en het ander veiligheidsonderwijs

2.4. Het politieonderwijs in relatie tot het European Qualifications Framework

2.5. Politiestudenten

2.5.1. Rekrutering en selectie

2.5.2. Opleiding

2.5.3. Geslaagd of niet en hun eindkwalificatie

2.5.4. De status van de politiestudent

2.6. Het onderwijzend en pedagogisch personeel in de politieopleiding

2.7. Financiering en overige ondersteuning van het politieonderwijs

2.8. Kwaliteitscontrole, evaluatie en inspectie

3. Slotbeschouwing

Noten en Bibliografie

De basisopleiding van het basiskader van de politie.

Een verkennend onderzoek in verschillende Europese landen.

1. Situering

1.1. Het CPS

Het 'Center for Policing and Security (CPS)'¹ heeft sinds zijn ontstaan een sterke binding met het politieonderwijs. Het actief opvolgen van ontwikkelingen en evoluties op dit vlak is voor het CPS bijgevolg vanzelfsprekend en drukt zich uit in allerlei activiteiten zoals studiedagen, publicaties, enz².

De keuze om te komen tot een verkennend onderzoek over de basisopleiding van de politie (van het basiskader) heeft verschillende redenen, onder meer:

- Er is een toenemende grensoverschrijdende complexiteit in de evolutie van veiligheidsproblemen en hun aanpak, waarbij er nood is aan nieuwe competenties en internationale samenwerking. Het politieonderwijs kan hier niet op achter blijven maar moet er op anticiperen. Het vervult een belangrijke rol op het vlak van de initiële en permanente opleiding waarbij de aandacht voor 'internationalisering' noodzakelijk is.
- De vaststelling is echter dat er een leemte is aan onderzoek en informatie over de politieopleiding in andere 'Europese' landen. De vraag is bijgevolg of bij de programmaontwikkeling, actualisering en bijsturing van het politieonderwijs, de bepaling van de beroepsprofielen e.d. beroep wordt gedaan op inzichten uit en de ervaringen in het buitenlands politieonderwijs.
- Er is inmiddels binnen het regulier onderwijs in Europa het Europees kwalificatie kader: het EQF (*European Qualifications Framework*). Dit is het gemeenschappelijk Europees referentiekader voor onderwijsopleidingen zodat men deze binnen Europa zowel met elkaar kan vergelijken. Hierdoor wordt wederzijdse erkenning en uitwisselbaarheid van diploma's mogelijk en wordt de studenten- en arbeidsmobiliteit bevorderd. Het EQF is vooral bekend onder de 'Associated Degree, Bachelor en Master structuur en de Bologna akkoorden'. Bijgevolg stelt zich de vraag: hoe verhoudt het politieonderwijs zich tot het regulier onderwijs en in het bijzonder tot het EQF?
- Wat betreft België is er het (lopend) project: "Politieonderwijs binnen het Veiligheidsonderwijs" (2016) van de voormalige Vice-eerste Minister en Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken J. Jambon³. Naast organisatorische doelstellingen en de relatie tot het regulier onderwijs is er eveneens de relatie tot de opleiding van andere veiligheidsdiensten. Dit opent nieuwe en ruime perspectieven.
- Van 18.09. tot 21.09.2019 was er in Gent de 19° jaarlijkse Europese conferentie van de 'European Society of Criminology', met o.m. een workshop over de politieopleiding in Europa.
- Het CPS organiseert in 2021 een activiteit m.b.t. het politieonderwijs.

Bijgevolg voldoende redenen voor het CPS om in het kader van een stageopdracht een bevraging te organiseren met betrekking tot de opleiding van het basiskader van de politie in diverse Europese landen.

1.2. Verkennend en voorlopig

Gelet op de aangestipte leemte aan grensoverschrijdende kennis over het politieonderwijs is er in eerste instantie behoefte aan elementaire informatie. Daarom is dit onderzoek verkennend en dus

toegespitst op het verwerven van algemene informatie over onder meer de organisatie, positionering en invulling van het politieonderwijs. Navolgend onderzoek kan welbepaalde aspecten verder uitdiepen.

1.3. Methodologie

Voor het ontwikkelen van de vragenlijst werd vertrokken van de ruim 15 jaar geleden eerdere bevraging opgezet door een studente criminologie in het kader van haar afstudeerwerk⁴. Deze bevraging werd geactualiseerd en uitgebreid.

Voor het vinden van respondenten werd beroep gedaan op de 'CEPOL National Unit Belgium' die ons een lijst van CEPOL contactpersonen bezorgde⁵. De vragenlijst werd medio mei 2019 per mail gestuurd naar de potentiële respondenten. Eind juni 2019 was er een antwoord van 19 landen. In april 2020 werd er opnieuw een mail gestuurd naar de contactpersonen in de non-respons landen. Eind mei 2020 was er een antwoord van 6 bijkomende landen, wat de totale respons van 25 op 32 aangeschreven landen bracht.

Voor de verwerking van de ontvangen gegevens werd gebruik gemaakt van Google Forms en SPSS.

1.4. Beperkingen van de bevraging:

- In een aantal landen is er méér dan 1 politiekorps. Niettegenstaande gevraagd was voor elk van hen een aparte vragenlijst in te vullen, gebeurde dit niet. Er mag namelijk aangenomen worden dat elke soort politieorganisatie in een eigen opleiding voorziet (Q1)
- Achteraf merken wij dat we een aantal interessante vragen niet hebben gesteld zoals:
 - o of er een samenwerking is met politieonderwijsinstellingen of instanties in het buitenland
 - o of er voor de bijsturing van het eigen politieonderwijs gebruik wordt gemaakt van ontwikkelingen in het buitenlands politieonderwijs

Hierna de samenvatting van de onderzoeksresultaten met aandacht voor welke betekenis deze kunnen hebben voor het politieonderwijs in ons eigen land.

Het CPS dankt alle respondenten uit de verschillende Europese landen die hun medewerking hebben verleend.

2. Samenvatting van de bevraging met aandacht voor de positionering van het Belgisch politieonderwijs

2.1. De regelgeving, voogdijoverheid, aansturing en beheer van het politieonderwijs

In een beperkt aantal landen (5/25) is er uitsluitend een politieonderwijswet. In twee landen (2/25) zijn er enkel interne regelingen. Meestal echter (12/25) gaat het om een combinatie van een dergelijke wet met interne regelingen.

In iets meer dan de helft van de landen (13/25) is het Ministerie van Binnenlandse Zaken de voogdijoverheid van het politieonderwijs. Bij gebrek aan dit ministerie is dit voor Luxemburg het Ministerie van Interne Veiligheid. In 5 landen behoort het politieonderwijs uitsluitend tot het Ministerie van Justitie. Vastgesteld is dat er eveneens 5 landen zijn waar het Ministerie van Onderwijs mee bevoegd is ofwel samen met het Ministerie van Binnenlandse Zaken (3) ofwel samen met Justitie (2). In geen enkel land is het onderwijsministerie de enige voogdijoverheid.

Op de vraag naar welke overheid/-heden instaat/instaan voor de aansturing en het beheer stellen we vast dat dit vooral (17/25) enkel de nationale overheid is. In de andere landen wijst men hiervoor naar de interne directie van het politieonderwijs maar kan de aansturing en het beheer eveneens gebeuren door een lokale of regionale overheid en kan zelfs het regulier onderwijs er bij betrokken zijn.

In vergelijking met de andere landen is de situatie in België complex omwille van het bestaan van 2 soorten opleidingsinstellingen, elk met een eigen 'statuut' waarbij binnen de categorie 'erkende' (zogenoemde *provinciale*) scholen er zelfs verschillende juridische statutenvoorkomen. Wat betreft de *erkende* politietscholen is er naast de federale overheid en de directie van de opleiding van het politieonderwijs een (in)directe betrokkenheid in de aansturing en het beheer door de provincie en/of gemeenten/of politiezones en eventueel andere instanties die aanwezig zijn in de bestuursorganen van de school. Wat de federale scholen (ANPA) aangaat, is dit helemaal niet het geval. Deze toestand vertaalt zich ook in de complexiteit van de financiering van de verschillende politieonderwijsinstellingen (cf. 2.7.).

2.2. De relatie politieopleiding - politieorganisatie

Het politieonderwijs is uiteraard sterk verbonden met de politieorganisatie, maar de mate van verankering is uiteenlopend. Hoe verhoudt het politieonderwijs zich t.o.v. de politieorganisatie?

In ongeveer de helft van de landen (11/25) is het politieonderwijs volledig ingebouwd in de politieorganisatie en is er een hiërarchische relatie. Ons land behoort tot deze minderheidsgroep. In de andere landen is het politieonderwijs eveneens onderdeel van de politieorganisatie maar is de (ondergeschikte) hiërarchische verhouding afwezig. Ook voorkomend is dat het politieonderwijs autonoom is en/of beperkt tot modaliteiten van samenwerking.

Deze vaststelling is belangrijk in het kader van de juiste positionering en de coördinaten van het politieonderwijs: de mate van onafhankelijkheid en relatieve autonomie die er kan/moet zijn voor de politieopleiding ten opzichte van de politieorganisatie, het al of niet een loutere interne bedrijfsopleiding zijn, de realiseerbaarheid van eigen doelstellingen en financiële armslag om vb. onderzoek en samenwerkingsmogelijkheden te realiseren met het regulier en het ander veiligheidsonderwijs te realiseren, het betrekken van externe partners, ...

De binding tussen politieonderwijs, de politiepraktijk en de politieorganisatie staat niet haaks op de eigen coördinaten van het politieonderwijs⁶.

2.3. De relatie tussen het politieonderwijs, het regulier en het ander veiligheidsonderwijs

De antwoorden op de hier gestelde vraag vallen uiteen in 2 groepen:

- in 10/25 landen is de politieopleiding een louter interne bedrijfsopleiding en is er geen relatie tot het regulier en ander veiligheidsonderwijs
wij kunnen ons land tot deze groep rekenen
- in 15/25 landen is dit anders: in 8/25 landen is er een samenwerking met het regulier onderwijs. Bovendien hebben 4 landen tegelijk een samenwerking met het regulier én ander veiligheidsonderwijs. Twee landen houden het bij een samenwerking met ander veiligheidsonderwijs.
 - Wat de 8 landen betreft die een samenwerking hebben met het regulier onderwijs gebeurt dit in 5 landen op het vlak van programmaonderdelen. In de andere landen wordt infrastructuur gedeeld en zijn er gemeenschappelijke voorzieningen en diensten.
 - Er zijn 4 landen waar wordt samengewerkt én met het regulier én met ander veiligheidsonderwijs. De samenwerking kan zowel gebeuren op inhoudelijk vlak (programma onderdelen) als op het delen van infrastructuur, gemeenschappelijke voorzieningen en diensten.
 - De samenwerking van de enige landen die uitsluitend samenwerken met een andere veiligheidsopleiding zijn Kosovo en Zwitserland. Dit gebeurt door gebruik te maken van onder meer gemeenschappelijke infrastructuur diensten en faciliteiten.

Deze vaststellingen zijn voor ons van betekenis in het kader van het in 2016 opgestarte project van Vice-eerste Minister en minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken “Politieonderwijs binnen het Veiligheidsonderwijs”. De val van de regering betekende ook het stilvallen van de werkzaamheden.

2.4. Het politieonderwijs in relatie tot het *European Qualifications Framework*

In méér dan de helft van de landen die de vragenlijst hebben beantwoord is het politieonderwijs geïntegreerd in het EQF. Dit is voor België vooralsnog niet het geval.

Dit is belangrijk in het kader van de wederzijdse erkenning en uitwisselbaarheid van diploma's, credits, internationale uitwisseling, enz. Bovendien stelt zich omwille van de internationalisering van de veiligheidsproblematieken en de grensoverschrijdende politiesamenwerking hoe langer hoe meer de vraag naar de Europeanisering van de politieopleiding.⁷

2.5. Politiestudenten

2.5.1. Rekrutering en selectie

Niettegenstaande de minimumleeftijd die toelaat tot de opleiding in de meeste landen, zoals in België 18 jaar is (20/25), zijn er enkele uitzonderingen: 17 jaar (Letland), 19 jaar (Noorwegen), 20 jaar (IJsland) en 21 jaar (Denemarken). Bijgevolg is de vaststelling dat er eerder uitzonderlijk de leeftijdsvoorwaarde minder dan 18 is maar er toch wel landen zijn die leeftijdsvoorwaarde laten oplopen tot 21 jaar.

Bij het interpreteren van de antwoorden op de vraag wat de minimum vooropleiding is als toelatingsvoorwaarde is enige voorzichtigheid geboden. Het indelingssysteem voor het regulier onderwijs is niet altijd over de landen heen vergelijkbaar. Maar duidelijk is dat 'secundair' onderwijs meestal als criterium wordt gehanteerd.

In bijna de helft van de landen worden blijkbaar vroeger verworven kwalificaties in rekening gebracht waardoor men vlugger door de selectie komt. Dit is niet onbelangrijk in het licht van een attractieve rekrutering en het binnenhalen van hoger opgeleiden. Opmerkelijk is dat wat België betreft recent op basis van nieuwe regelgeving de selectie werd bijgestuurd waardoor in het raam van de cognitieve vaardigheidsproeven de vrijstellingen op basis van diploma's (bijvoorbeeld een bachelor- of masterdiploma) opgeheven worden.⁸

Op het niveau van de deelname aan de selectie is het aandeel mannen meestal duidelijk hoger dan dat van de vrouwen. Maar er zijn grote verschillen tussen de landen. De participatie aan de selectie situeert zich voor de vrouwen tussen de 15 à 50%. De verhouding mannen-vrouwen blijft op het niveau van de participatie aan de opleiding vrijwel dezelfde. Uitschieter is Luxemburg waar op het niveau van deelname aan de selectie de verhouding mannen - vrouwen 70-30% is, maar in de opleiding 90-10% wordt.

Aan te stippen is de situatie in IJsland waar het aandeel vrouwen in de opleiding toeneemt t.o.v. de selectie (van 40 naar 50%). Een opmerkelijke positie wordt ingenomen door Noorwegen: daar blijkt zowel op het niveau van de selectie als de opleiding de verhouding mannen-vrouwen telkens 50-50.

2.5.2. Opleiding

Eenmaal geslaagd in de selectie lijkt alles in de opleiding vlot te verlopen. De verstrekte gegevens zijn niet altijd volledig, maar het globaal slaagcijfer in de opleiding ligt overal zeer hoog en varieert van 79 tot 100%. IJsland uitgezonderd: daar is het slaagpercentage 33%.

Vooraf bij de vrouwen valt het hoog slaagpercentage in de opleiding op in vergelijking met hun slaagpercentage in de selectie.

De duur van de basisopleiding van het basiskader vertoont een grote verscheidenheid en varieert van 4 tot 48 maanden, wat nogal extreme uitersten zijn. Voor 9/23 landen gaat het om 24 maanden. In 5 landen is de opleidingsduur korter, voor 9 langer.

De hoofdmoot van de landen, hebben een basisopleiding die minstens 2 jaar omvat. Voor België is dit 1 kalenderjaar.

Op basis van 24 bruikbare antwoorden is duidelijk dat eerder verworven kwalificaties (EVQ) in 9/24 landen in rekening worden gebracht in functie van de opleiding. In ons land zijn EVQ niet van toepassing. Net als bij de selectie kan dit het binnenhalen van hoger opgeleiden bevorderen en wordt de opleiding vlugger doorlopen. Dit veronderstelt evenwel een flexibele organisatie ervan.

Het opleidingsprogramma omvat in 11/25 landen vooral klassieke kennisoverdracht in het klaslokaal. Blijkbaar is dit echter in Zwitserland nauwelijks het geval. In 6 landen is de verhouding 'theorie-vaardigheidstraining' omgekeerd en in nog 4 landen houden die elkaar in evenwicht.

Het aandeel stage is meestal het kleinste onderdeel van de opleiding al zijn er uitzonderingen, namelijk in 4/25 landen, vermoedelijk daar waar gekozen wordt voor een belangrijk aandeel duaal leren.

Zoals reeds aangestipt is de internationalisering van veiligheidsproblemen en de grensoverschrijdende politie samenwerking belangrijk om in de politieopleiding in rekening te brengen. De mogelijkheid om o.m. stage te lopen in het buitenland, zoals dit bestaat in het regulier

onderwijs, is daarom betekenisvol.

Deze mogelijkheid bestaat (slechts) in 9/25 landen, is er niet verplicht en gebeurt dus op vrijwillige basis. Uitzondering zou Duitsland zijn: daar is het wél een verplichting.

Politiediensten hebben ook tal van maatschappelijke partners op wie ze betrokken zijn en met wie samenwerking noodzakelijk is. Men kan zich daarom afvragen of men tijdens de opleiding ook stage kan lopen in voor de politie relevante externe organisaties (vb. binnen het welzijnswerk). Dit kan bijdragen tot een maatschappelijke betrokkenheid en oriëntering van de politie al van in de opleiding.

In 21/25 landen is dit niet het geval. In 4 landen wel, waarbij in 1 van die landen (Noorwegen) het zelfs een verplichting is. In de overige 3 is het een keuze op vrijwillige basis.

Stage lopen in het buitenland of in een voor de politie relevante maatschappelijke organisatie is in ons land niet voorzien.

2.5.3. Geslaagd of niet en hun eindkwalificatie

De beoordeling 'geslaagd' gebeurt nogal verschillend. In 13/25 landen is dit uitsluitend de beslissing van de politieopleidingsinstelling. In de andere landen beslist een instantie binnen de organisatie die weliswaar rekening houdt met het oordeel van de politieopleidingsinstelling. Ons land behoort tot deze groep.

Ook mogelijk is dat een externe instantie de examenresultaten beoordeelt met 'geslaagd'.

De vraag naar de kwalificatie die men verwerft op basis van het slagen in de opleiding staat uiteraard in verband met het al of niet ingepast zijn in het EFQ. Op basis van de antwoorden van 22 landen, die echter niet altijd meteen duidelijk zijn, is de vaststelling dat minstens in 7 landen het om een louter interne kwalificatie gaat. In minstens 7 landen waar de politieopleiding duidelijk geïntegreerd is in het EQF, gaat het om een erkende associated degree, in de 5 andere landen om een bachelor degree.

2.5.4. De status van de politiestudent

In 12/25 landen heeft de politiestudent een 'gemengd' statuut: dat van student en van politiemedewerker. In 6 landen gaat het om een statuut vergelijkbaar met dat van een student in het regulier onderwijs. In 4 andere landen is het statuut vergelijkbaar met dat van een volwaardig politiemedewerker. In België hebben politiestudenten een quasi volwaardig politiestatuut.

In vrijwel alle landen (22/25) gaat het zoals bij ons om een betaalde opleiding. In IJsland en Finland is dit niet het geval. In Zweden is een vergoeding voorzien in de periode dat de student in de praktijk wordt ingezet.

Naast de vraag of het al of niet om een betaalde opleiding gaat is er ook de vraag naar de eventuele bijdrage van de student voor de opleiding. Dit is slechts in 1 land het geval: IJsland, waar zoals reeds aangestipt, het ook geen betaalde opleiding is.

In de bruikbare antwoorden van 24 landen is het in 16/24 landen mogelijk dat de politiestudent lid kan zijn van een vakbond. Dit is ook het geval voor België. In 7 landen is dit lidmaatschap niet mogelijk.

2.6. Het onderwijzend en pedagogisch personeel in de politieopleiding

In de meerderheid van de landen (19/25) maakt operationeel politiepersoneel méér dan 50% uit van het onderwijzend personeel. In 5 landen is dit minder dan 50%.

Er zijn echter opvallende vaststellingen:

- er zijn 6 landen waar het onderwijzend personeel minstens 90% uitmaakt en soms oploopt tot 100%
- in Ierland zouden uitsluitend personen uit andere sectoren instaan voor de politieopleiding
- in de landen met een score minder dan 50% onderwijzend operationeel politiepersoneel varieert hun aantal tussen 20 en 40%.

Waar het operationeel politiepersoneel niet uitsluitend alle opleidingspersoneel is, komen er lesgevers uit andere sectoren. De grootste inbreng gebeurt dan blijkbaar door lesgevers uit het regulier onderwijs, de magistratuur, publieke organisaties en andere veiligheidsdiensten.

Wat betreft het onderwijzend personeel stelt zich de vraag:

- wat betreft het operationeel politiepersoneel: is dit ter beschikking gesteld door de politieorganisatie of gaat het om een persoonlijk engagement met een individueel contract?
- wat betreft extern, niet politiepersoneel: gaat het om een structurele samenwerking tussen de politieonderwijsinstelling en de externe organisatie of om een persoonlijk engagement met een individueel contract?

Wat het onderwijzend personeel aangaat in de Belgische opleidingsinstellingen zou bijkomend onderzoek verhelderend kunnen zijn. Ook hier is de situatie complex en zijn er verschillen tussen de erkende en de ingerichte scholen. De beroep specifieke competenties worden vooral, zo niet aangeleerd door operationeel politiepersoneel. Bij een aantal opleidingsonderdelen kunnen externe lesgevers geëngageerd worden. Hier spelen zowel visie op externe inbreng en betaalbaarheid een rol evenals het systeem van gedetacheerde opleiders, operationele lesgevers die wel of niet tijdens de dienst een lesopdracht uitvoeren.

2.7. Financiering en overige ondersteuning van het politieonderwijs

Het hele systeem van financiële en andere ondersteuning is niet altijd helder.

Behalve in Zwitserland, waar de lokale overheid blijkbaar instaat voor de financiering van het politieonderwijs en Litouwen, waar de politie zelf voor de financiering instaat, is dit elders overal de nationale overheid. In Duitsland gebeurt dit echter samen met de lokale en andere overheden.

Naast de financiële ondersteuning kan er ook nood zijn aan aanvullende steun zoals didactisch materiaal e.d.

Uit de antwoorden blijkt dat dit overal het geval is en meestal gebeurt in een combinatie van ondersteuning door de nationale en de lokale overheid. In een veel mindere mate zijn daar ook niet gouvernementele partners bij betrokken (Estland, Zweden, Spanje, Slovenië, Nederland, Hongarije en Litouwen)

De complexiteit van de financiering is het geval voor België, zeker wat betreft de 'erkende politiescholen'. Naast de financiële ondersteuning door de federale politie is er een (complex) systeem van aanvullende financiering door de provinciale overheid en/of de gemeente of de politiezone. Dit gebeurt bijvoorbeeld door een subsidie van de provincie, en/of infrastructurele en/of personele ondersteuning van de politieopleidingsinstelling. De bijdrage van de gemeente of de politiezone wordt berekend op basis van de getalsterkte van het korps of het aantal inwoners. Een en ander betekent dat geen enkele "erkende" politieschool in België op eenzelfde wijze aanvullend ondersteund wordt.

2.8. Kwaliteitscontrole, evaluatie en inspectie

In bijna de helft van de landen (12/25) is de kwaliteitscontrole en inspectie een louter interne aangelegenheid die gebeurt door de politieorganisatie. Dit is uiteraard niet vreemd aan de vaststelling dat in een groot aantal landen de politieopleiding een interne bedrijfsopleiding is. Met uitzondering van een eenmalige 'visitatie' van het politieonderwijs in België (2011), is de kwaliteitscontrole en inspectie in ons land een volledig interne aangelegenheid.

In 9/25 landen is er een systeem van interne én externe controle. In 2 andere landen gebeurt de kwaliteitscontrole door uitsluitend een externe instantie. Op te merken is dat landen waar het politieonderwijs geïntegreerd is in het EQF er een gelijklopend evaluatiesysteem is (visitatie). Het evaluatiesysteem in de andere landen kan per land erg verschillend zijn.

3. Slotbeschouwing

De Europese landen vertonen gelijkaardige ontwikkelingen op het vlak van maatschappelijke problemen. Dit is onder meer het geval op het vlak van de toenemende complexiteit en internationalisering van veiligheidsfenomenen. Dit betekent voor de politie niet alleen nood aan uitwisseling van informatie en samenwerking maar ook een behoefte aan mee evoluerende professionaliteit die zich concretiseert in nieuwe competenties bij politiemedewerkers. Een efficiënte samenwerking betekent bovendien een grens overstijgende afstemming van kennis en vaardigheden. Bij dit alles spelen politieopleidingsinstellingen een cruciale rol.

Men zou kunnen verwachten dat daarom het politieonderwijs, de trend volgt van de harmonisering van het Europees regulier onderwijs met vergelijkbare kwalificatienormen voor de verschillende opleidingsniveaus. Voor het regulier onderwijs is namelijk sinds 2008 het Europees kwalificatiekader van EFQ (European Qualifications Framework) van toepassing waardoor het mogelijk is, grensoverschrijdend, opleidingen en kwalificaties te vergelijken en uitwisselbaar te maken. Het is tegelijk synoniem van internationale uitwisseling van studenten en kwaliteitscontrole van het verstrekte onderwijs.

In deze studie werd vastgesteld dat een aantal landen, maar bijlange niet iedereen, zich inmiddels geïntegreerd hebben in het EQF. Opvallend echter is de regelmatig voorkomende grote verschillen tussen de landen op tal van aspecten van het politieonderwijs zoals de duur van de opleiding, statuut en positionering van het politieonderwijs, kwalificatieniveau van de (basis)opleiding, enz. Bijgevolg lijkt het er op alsof elk land zelfstandig zijn eigen politieonderwijs ontwikkelt en presenteert het Europees politieonderwijs zich als een verzameling van op zichzelf staande, niet onderling verbonden, landelijke evoluties. Het lijkt op een 'stand alone' aangelegenheid.

Er is duidelijk een grote tegenstelling vaststelbaar tussen de bestaande grensoverschrijdende samenwerking op het operationele politieniveau en de afwezige grensoverschrijdende samenwerking van hun opleidingsinstellingen. Op het operationele niveau zijn er namelijk internationale en Europese organisaties die deze samenwerking faciliteren (vb. Interpol, Europol). Dit is wat het politieonderwijs aangaat niet meteen het geval, wat doet denken aan de vaststelling van Monica Den Boer 'dat binnen en buiten Europa een wirwar bestaat aan initiatieven op het gebied van het internationale politie-onderwijs, maar dat van een hechte, structurele grensoverschrijdende samenwerking nog weinig sprake is.'⁹

De afsluitende vaststelling is bijgevolg:

- dat de grensoverschrijdende samenwerking zoals die op het niveau van de politiediensten voorkomt zich niet stelt op het niveau van grensoverschrijdende samenwerking m.b.t. de politieopleidingen
- dat het politieonderwijs achterblijft op de ontwikkelingen en de samenwerking met het regulier

onderwijs waardoor er een aantal gemiste kansen zijn, onder meer de mogelijkheid om de in- en doorstroom van hoger opgeleiden te bevorderen.

Hoog tijd dus om werk te maken van een grensoverschrijdende visie waarbij het politieonderwijs aansluit én op de operationele politionele samenwerking én op de Europese ontwikkelingen in het regulier onderwijs.

Het kunnen beschikken over een platform waar politieopleidingsinstellingen en hun beleidsverantwoordelijken om kennis en expertise te kunnen delen over de stand van zaken in het politieonderwijs in het buitenland verdient aanbeveling. Het gaat om informatie over de inrichting, beheer en aansturing van het politieonderwijs, competentieprofielen, opleidingsprogramma's en hun evaluatie, examinering, kwaliteitscontrole, competentieprofielen, docentenkwalificaties, didactische expertise, ...

Tal van bruikbare inzichten, ervaringen en onderzoeken in verband met politieonderwijs in het buitenland zijn momenteel onbekend en onderbenut.

De samenleving en de politieorganisatie hebben alle baat bij een 'up to date' politieonderwijs dat én gericht is op grensoverschrijdende politiesamenwerking én gelijke tred houdt met het regulier onderwijs.

Noten en bibliografie

¹ "Het CPS is een onafhankelijke organisatie die het doel nastreeft samen met de politie en alle actoren in de veiligheidssector gemeenschappelijk bij te dragen aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en problemen in de ruime veiligheidssfeer. De activiteiten die door het CPS worden georganiseerd liggen dus steeds op het kruispunt van de veiligheidssector, de politie en de maatschappij." <http://www.policingandsecurity.be>

²Onder meer:

De Kimpe S., Huisjes H., Smit A., & Van Daele E.; (eds.) (2018). Opleiding & Onderwijs van de politie. Cahiers Politiestudies, jrg. 2018/4, nr. 49. Oud-Turnhout/'s-Hertogenbosch: Gompel&Svacina.

Eliaerts, C., Ponsaers, P., & Verschraegen, A. (2007). Het opleidingsdebat heropenen... op zoek naar concrete oplossingen. Cahiers Politiestudies nr. 2, 5. Brussel: Politeia.

Politie-opleiding: dead end street (2003). CPS-studiedag, <http://www.politiestudies.be/vrij.cfm?Id=86>

De politieopleiding: motor van de politiewerking (2012). CPS-studiedag <http://www.politiestudies.be/vrij.cfm?Id=139>

De Kimpe, S., Gunther Moor, L., Vlek, F., & Van Reenen, P. (Eds.). (2012). Professionalisering en socialisatie (Cahier Politiestudies 22). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu.

Van Elchingen, S. (Ed.) (2001). De vorming van de politie in het kader van de nieuwe politieorganisatie. Centrum voor Politiestudies VZW.

Devroe E., Schmidt A., Moor L G. & Ponsaers P.; (eds.) De essentie van politiewerk. *Cahiers Politiestudies* 2019/1, nr. 50. Oud-Turnhout/'s-Hertogenbosch. Gompel&Svacina, 2019

³ Jambon J.: Vice-eerste Minister en minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken. Project: "Politieonderwijs binnen het Veiligheidsonderwijs". 2016. Niet gepubliceerd.

⁴ Bouman, G. (2003). *De politieopleiding in de lidstaten van de Europese Unie*. (Scriptie tot behalen van graad Licentiaat in de Criminologische Wetenschappen), Universiteit Gent, Gent.

⁵ "CEPOL is an agency of the European Union dedicated to develop, implement and coordinate training for law enforcement officials." <https://www.cepol.europa.eu/who-we-are>

⁶ Dit is een uitdrukkelijke keuze dat het Nederlands politieonderwijs reeds in 2002 maakte en bij de totstandkoming van de nieuwe wet op het Nederlands politieonderwijs (van toepassing op 01.01.2017) werd herbevestigd: *"De Politieacademie blijft een rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid. Haar onafhankelijke positie blijft gehandhaafd. Dit is nodig voor het behoud van de civiele diploma-erkenning, de aansluiting op het regulier onderwijs en daarmee de borging van de kwaliteit van het politieonderwijs. Het behoud van de civiele diploma-erkenning en de aansluiting op het regulier onderwijs is voorts van belang voor een goed instroom-, doorstroom- en uitstroombeleid van de ambtenaren van politie."*

Wijziging van de Politiewet 2012 in verband met de inbedding van de Politieacademie in het nieuwe politiebestel. Memorie van toelichting. 2. Het wetsvoorstel in hoofdlijnen - 2.1 Kern van het wetsvoorstel.

Vergaderjaar 2014-2015. Kamerstuk 34129 nr. 3. 21 januari 2015. Nederland
<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34129-3.html>

⁷ Den Boer M.; Voorbij de grens. Een essay over de Europeanisering van de politieopleidingen. In *Orde van de dag*; 2014, 65 p.33. Wolters Kluwer.

⁸ 11 JULI 2021. - Koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen inzake de selectie en de rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten, BS 20 juli 2021, bl. 71609

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2021/07/11/2021042488/justel>

11 JULI 2021. - Ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2001 tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten inzake de selectie en de rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten, BS 20 juli 2021, bl. 71599

<http://www.ejustice.just.fgov.be/eli/bsluit/2021/07/11/2021031762/justel>

Samenvatting en duiding:

- Tuypens S., De nieuwe rekruterings- en selectieprocedure voor de politiediensten. *Bleu Minds en Bleu Connect*. Nieuwsbrief 20.08.2021. Vanden Broele.

- Droits Quotidiens Legal Design. Federale regering introduceert nieuw concept voor selectie en rekrutering politiepersoneel

Kluwer Nieuws - 27/07/2021

<https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?contentdomains=POLINFO&id=VS300878293&lang=nl>